

РЕШЕНИЕ

№ 5051

гр. София, 25.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XXII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 11.07.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Светлана Димитрова

**ЧЛЕНОВЕ: Радина Карамфилова
Николай Димитров**

при участието на секретаря Наталия Дринова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **3936** по описа за **2023** година докладвано от съдия Радина Карамфилова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 208 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. с чл. 72, ал. 4 от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР).

Образувано е по касационна жалба на полицейски орган при 03 РУ – СДВР, подадена чрез гл. юрисконсулт Б. П., срещу Решение № 1119 от 07.03.2023 г. на Софийски районен съд (СРС), НО, 3 състав, постановено по ахд № 625/2023 г., обективирано в протокол от съдебно заседание от 07.03.2023 г., с което е обявено за незаконно задържането на лицето К. Ц. Д. със Заповед за задържане рег. № 227зз-2488/18.12.2022 г. /погрешно изписана като № 222/, издадена от полицейски орган при 03 РУ-СДВР на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР.

С жалбата се релевира касационно основание за оспорване на горния съдебен акт по чл. 209, т. 3, във връзка с чл. 208 от АПК, с твърдения за неправилност поради постановяването му в противоречие с материалния закон и необоснованост. Твърди се, че полицейският орган, постановил процесното задържане, правилно е посочил както правните, така и фактическите основания за това, а изводът на първоинстанционния съд, че обжалваната заповед не съдържа каквито и да било конкретни фактически основания за издаването ѝ, е неправилен. Твърди се, на първо място, че в заповедта са посочени фактическите и правни основания за издаването ѝ, а именно „чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР“ и „нарушаване на обществения ред“, което според

касатора е напълно достатъчно за мотивиране на акта. Позовава се на липсата на юридическо образование на полицейските служители с оглед неправилната квалификация на извършеното от Д. деяние, както и на събрани в хода на процесното задържане писмени доказателства, от които се извежда фактическото основание за това. Излагат се аргументи в смисъл че, за да се приложи принудителната административна мярка, е достатъчно наличието на данни за извършено престъпление, както и на данни за съпричастността на задържаното лице към това престъпление, като не се изисква наличието на достатъчно данни по смисъла на чл. 207, ал. 1 от НПК. На следващо място, касационният жалбоподател сочи, че разпоредбата на чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР овластява пряко полицейските органи по своя преценка, съобразявайки се с ограниченията на закона, да постановяват принудителни административни мерки, ограничаващи временно правата на определени лица, като тя се упражнява при условията на оперативна самостоятелност. Счита, че заповедта е издадена в съответствие с целта на закона и при спазване на принципа за съразмерност по чл. 6, ал. 2 от АПК, като правата на лицето са ограничени само за постигане на предвидени в закона цели за разкриване на престъпления и за да се попречи на извършителя да се укрие. Иска се отмяната на съдебното решение, включително в осъдителната част с възражение за прекомерност на присъденото в полза на ответната страна адвокатско възнаграждение поради ниска правна и фактическа сложност на делото. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

В открити съдебни заседания по делото касаторът не се явява и не се представлява. Поддържа жалбата чрез представени писмени бележки от юрк. Б. П..

Ответникът по касация – К. Ц. Д., се явява лично и се представлява от адв. Т.. Оспорва касационната жалба. Намира решението на СРС за правилно и моли да бъде оставено в сила. Иска присъждане на разноски за две съдебни инстанции по представен списък по чл. 80 от ГПК.

Представител на Софийска градска прокуратура счита касационната жалба за неоснователна, а решението на СРС – за правилно.

Административен съд София-град, X. касационен състав, като прецени събраните по делото доказателства и наведените касационни основания, прилагайки нормата на чл. 218 от АПК, приема следното от фактическа и правна страна:

Касационната жалба е допустима като подадена в срок и от надлежна страна. Разгледана по същество, жалбата е неоснователна.

След като извърши служебно проверка на основание чл. 218, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и въз основа на фактите, установени от първоинстанционния съд, съгласно чл. 220 от АПК, X. касационен състав на Административен съд София-град намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо като постановено по отношение на акт, който подлежи на съдебен контрол, от компетентен съд, в законен съдебен състав и в рамките на правомощията му.

В оспореното решение първоинстанционният съд е установил фактическата обстановка във връзка с постановеното задържане от полицейските органи на К. Д.. Приел е за установено, че със Заповед за задържане рег. № 227зз-2488/18.12.2022 г. на полицейски орган при 03 РУ – СДВР - ст. полицай Р. С. Д., на основание чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, К. Ц. Д. е задържан за срок до 24 часа, считано от 18.12.2022 г. в 02:10 часа, поради нарушаване на обществения ред, а в 13:35 часа същият е освободен. Заповедта е отразена в Книгата за задържани лица на 03 РУ – СДВР. От докладна

записка на полицаи Р. Д. от 03 РУ – СДВР от 18.12.2022 г. е видно, че на същата дата заедно с полицаи Д. били назначени като АП-31 по разпореждане на ОДЧ при 03 РУ – СДВР. На 18.12.2022 г. посетили сигнал за скандал в [населено място], на [улица], където установили Д. Д., която им заявила, че при възникнал спор бившият ѝ съпруг К. Д. ѝ нанесъл удари.

С постановление на прокурор при СРП от 03.02.2023 г. е отказано образуване на досъдебно производство срещу К. Ц. Д., тъй като са установени данни за евентуално осъществен състав на престъпление по чл. 130, ал. 2 от НК, което се преследва по тъжба на пострадалия.

От материалите по пр. пр. № 5747/2023 г. на СРП е установено наличие на данни за скандал между Д. и Д., в който той е обиждал Д., заплашвал я е, нанасял е удари с юмруци по главата и тялото ѝ, поради което тя подала сигнал на тел. 112. На същия се отзовали полицейските служители от 03 РУ-СДВР. Налични са и данни за травматични увреждания, констатирани при преглед на Д., съгласно издадено С. № 545/2022 г. от съдебен лекар, получени от действието на твърди тъпи предмети, каквито характеристики имат и части от човешко тяло и могат да се получат по начин и време, посочени от пострадалата, която и на лекаря е съобщила, че уврежданията ѝ са причинени от удари с юмруци от бившия ѝ съпруг на 18.12.2022 г.

Съгласно протокол по чл. 65 от ЗМВР Д. е предупреден на 18.12.2022 г. да не извършва престъпления от общ характер и да не нарушава обществения ред, да не упражнява психически и физически тормоз спрямо Д. Д., както и да не предприема действия, които биха накърнили свободата и достойнството на това лице.

От правна страна СРС е стигнал до извод, че оспорената заповед не съдържа задължителните реквизити по чл. 74, ал. 2, т. 2 от ЗМВР – не са изложени данни за извършено престъпление, не са описани подробно фактическите и правни основания на задържането, за да може да разбере лицето, за какво е задържан. Позовава се на Решение от 24.06.2014 г. по жалби № 50027/08 и № 50781/095 - П. и П. срещу България на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), според което не е достатъчно заповедта за задържане да съдържа само позоваване на приложимите разпоредби, без посочване на специфични обстоятелства или действия на задържаното лице, обосноваващи съпричастност към престъпно деяние. В мотивите на решението се сочи, че липсата на надлежно мотивиране на заповедта пречатства засегнатото от нея лице да узнае основанията за задържането и да упражни правата си, в частност тези по чл. 74, ал. 2, т. 6, б. „б“ и „г“ от ЗМВР. Наред с това съдът е приел, че оспорваната заповед е издадена в противоречие с целта на закона и принципа за съразмерност по чл. 6, ал. 2 от АПК, тъй като няма данни по делото Д. да се е укривал или да е възпрепятствал по някакъв начин действията на полицейските органи и това да е наложило ограничаване на личната му свобода за извършване на неотложни оперативно-издирвателни мероприятия.

Така постановеното решение е правилно и напълно се споделят от настоящата касационна инстанция изложените в него мотиви за незаконосъобразността на заповедта за задържане на К. Д. от 18.12.2022 г.

Съгласно чл. 74, ал. 1 и ал. 2 от ЗМВР заповедта за задържане следва да бъде издадена в писмена форма и да съдържа строго определени реквизити, сред които фактическите и правните основания за задържането. В настоящия случай като правно основание е посочена нормата на чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, съгласно която полицейските органи могат да задържат лице, за което има данни, че е извършило престъпление. От

фактическа страна заповедта е мотивирана с „нарушаване на обществения ред“. Липсва каквато и да е конкретика относно деянието – чрез действие или бездействие, в какво се изразява неправомерното му поведение, обстоятелствата, при които е извършено – време, място, начин, както и правната му квалификация. Задържането от полицейските органи, представляващо в същността си принудителна административна мярка, може да бъде предприето, когато се установи извършване на конкретно престъпление, към което по някакъв начин задържаното лице има съпричастност, а не изобщо при данни за престъпни прояви на същото. Действително, в процесната хипотеза на задържане не е необходимо да има достатъчно данни за извършено престъпление, които обосновават необходимостта от образуване на досъдебно производство, т.е. не се изисква такава висока степен на сигурност относно извършеното деяние и авторството му. Вярно е също така, че полицейските органи имат оперативна самостоятелност при преценката дали да пристъпят към прилагане на тази мярка, но наред с това нейната необходимост следва да бъде обоснована с конкретни факти, които да са надлежно описани в текста на акта и да са доведени до знанието на засегнатото от нея лице. В настоящия случай това не е сторено. Самото цитиране на правното основание, изразено чрез цифровия израз на приложимата норма в мотивите на заповедта, не обосновава наличие на законово регламентирано материалноправно основание за налагането на принудителната административна мярка по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР. Обосноваването на упражненото административно правомощие с фактическото основание – „нарушаване на обществения ред“, също не допринася за изясняване на причините, разбирани като конкретно извършено деяние, което отговаря на визиран в закона състав на престъпление. В случая в заповедта липсват обективирани каквито и да са факти и обстоятелства, релевиращи наличието на конкретни и обективни данни, сочещи, че лицето, спрямо което е постановено задържането по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР, е извършило действия в нарушение на установения ред, които могат да се квалифицират като престъпление. Поради това следва да бъде приравнено на липса на посочени съгласно изискването на чл. 74, ал. 2, т. 2 от ЗМВР фактически основания за издаването на заповедта за задържане и за прилагането на принудителната административна мярка.

Константна е съдебната практика, че и залагането на несъответни и ирелевантни на конкретния случай мотиви като фактическо основание за издаването на административния акт следва да бъде приравнено на липса на мотиви, разбирани като материалноправни предпоставки за упражняване на предоставената от закона компетентност на полицейските органи. За обосноваване на правото на органа да упражни предоставеното му правомощие в рамките на неговата дискреционна власт и за осигуряване възможност на адресата на акта да защити правата си е следвало в заповедта за задържане по чл. 72, ал. 1, т. 1 от ЗМВР да са описани конкретни фактически обстоятелства, обуславящи издаването на заповед за задържане за срок от 24 часа в приложената от полицейския орган законова хипотеза. Липсата им води до нарушаване на императивното изискване за съдържание на акта по чл. 59, ал. 2, т. 4 от АПК.

Във връзка с горното следва да се посочи, че не са изпълнени изискванията за мотивиране на акта с отделен документ с оглед приетото с ТР № 16 от 31.03.1975 г. на ОСГК на ВС, доколкото в заповедта той не е посочен, съответно липсва такова преpraщане. В заповедта не е цитиран какъвто и да е документ, който да се счита за

неразделна нейна част и в който да бъдат надлежно изложени релевантните за задържането на лицето факти. Материалите – част от прокурорската преписка, са съставени след изпълнение на мярката по задържане на лицето, а не го предхождат, както изисква тълкувателното решение и в този смисъл не следва да се считат като основание за нея. Съгласно докладна записка от 18.12.2022 г. от мл. ОД К. Ш. на 18.12.2022 г. около 02.45 ч. в приемната на ОЗ РУ – СДВР се е явила Д. Д., която е подала сведение във връзка с деянията на Д., за които е подаден сигнал на тел. 112, и е отправила молба за съдействие. Представила е също съдебномедицинско удостоверение № 545 от 19.12.2022 г., съгласно което са й нанесени травматични увреждания, причинили болка и страдание по смисъла на чл. 130, ал. 2 от Наказателния кодекс. При положение, че ответният полицейски орган, постановил задържането, не го е обосновал в обективирация го акт, позовавайки се в заповедта на изрично конкретизиран документ, констатациите в който възприема и взема предвид при своето произнасяне, съдът не може вместо него служебно да прави подобна връзка и недопустимо пост фактум да дописва липсващите фактически основания на това задържане, извличайки ги от едни или други данни по административната преписка. Това води до съществено ограничаване на правото на защита на задържаното лице, което е възпрепятствано да разбере основанията за задържането си, и до невъзможност за съда да провери материалната законосъобразност на акта.

Съгласно чл. 30, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ) всеки има право на лична свобода и неприкосновеност. Разпоредбата на чл. 30, ал. 2 от КРБ предвижда, че никой не може да бъде задържан, подлаган на оглед или обиск или на друго посегателство върху личната неприкосновеност освен при условията и по реда, определени със закон. Съгласно чл. 30, ал. 3, изр. първо от КРБ, единствено и само в изрично посочените от закона неотложни случаи компетентните държавни органи могат да задържат граждани, за което незабавно се уведомяват органите на съдебната власт. В срок от 24 часа от задържането органът на съдебна власт се произнася по неговата законосъобразност (чл. 30, ал. 3, изр. 2 от КРБ).

В съответствие с чл. 5, § 1, изр. 1 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (КЗПЧОС), ратифицирана със закон на Народното събрание от 31.07.1992 г. (ДВ бр. 66/1992 г., в сила за РБ от 07.09.1992 г.), всеки има право на свобода и сигурност. В юриспруденцията на ЕСПЧ са изведени няколко стандарта при закрилата на това право. Първият е изчерпателност на изключенията по чл. 5, § 1, изр. 2, б. „а“ - б. „г“ КЗПЧОС, чието тълкуване трябва да е задължително стриктно, а разширителните обосновки при приложението им са недопустими. Целта е да се гарантира, че никой няма да бъде произволно лишен от свобода на основание, което не е предвидено в Конвенцията. Вторият е законност на лишаването от свобода по националния закон, както от процесуална, така и от материалноправна страна. За целта чл. 5, § 2 - § 5 от КЗПЧОС въвежда гаранции относно свеждането до минимум на рисковете от произвол при ограничаването на свободата. Т. е правото по чл. 5, § 2 ЕКПЧ задържаното лице незабавно да бъде уведомено за основанията за ареста си при задължение на държавата чрез компетентния национален орган да обоснове всяко едно лишаване от свобода на всеки един етап.

Същата тази правна закрила и формираната трайна юриспруденция на ЕСПЧ по член 5 КЗПЧОС изключва категорично възможността едно лице да бъде лишено от свобода, независимо под каква форма и за какъв срок, на неизвестни за него основания. Фактите, които пораждаат подозрение в извършването на престъпление и

обосновават първоначалното задържане на лицето не трябва да са от същото ниво както тези, необходими за осъждането му или дори за повдигането на обвинение, но във всички случаи трябва да бъдат конкретизирани в степен и да бъдат съобщени, така че арестуваното лице да добие незабавно известна представа в какво е заподозряно /решение на ЕСПЧ от 11.07.2000 г. по дело D. v T., жалба № 20869/92 - § 56/. Обратното, недопустимо е по всеки един минимален национален и международен стандарт фактите, обосноваващи подозрението в престъпление, изобщо да не са посочени в акта за задържане и да не са съобщени на задържаното лице незабавно при лишаването му от свобода.

В § 115-116 от Решение от 23.02.2006 г. на ЕСПЧ по дело „О. и Ч. срещу България“, „съдът отбелязва, че тъй като разследването не е установило фактите, отнасящи се до задържането на г-н С. и не е събрало каквито и да е документи за това (виж параграф 58 по-горе), не е ясно на какво правно основание от националния закон (виж параграфи 72 - 74 по-горе) той е бил задържан“ /пар. 115/. „Практиката на Съда е ясна по въпроса, че при липсата на данни за неща като дата, време и място на задържането, име на задържания, както и причини за задържането и име на лицето, което го е осъществило, то трябва да се счита за несъвместимо със самата цел на Член 5 (виж А. (А.), цитирано по-горе, § 154, с по-нататъшни препратки). Тъй като по своя характер подобна информация в повечето случаи е известна единствено на властите, тяхно е задължението да посочат фактическите и правни основания за задържането на едно лице“.

В тази връзка настоящият касационен състав намира, че обжалваната заповед не отговаря на нито едно от цитираните изисквания по чл. 74, ал. 1, т. 2, чл. 59, ал. 1 и ал. 2, т. 4 от АПК и член 5, § 2 КЗПЧОС, съставляващи процесуални гаранции за правото на свобода и сигурност по чл. 30, ал. 1 и ал. 2 от КРБ и член 5, § 1, изр.1 от КЗПЧОС срещу произволното негово ограничаване. Такива фактически основания не са обективирани под каквато и да е форма на което и да е друго систематично място в съдържанието на заповедта. Тъй като те липсват изобщо, не стои въпросът дали са конкретизирани или не в степен, която да покрива минималните стандарти за мотивиране на акта. При тази пълна бланкетност на заповедта от фактическа страна основанията за постановеното с нея задържане не могат да се считат за съобщени на задържаното лице с връчването ѝ по реда на чл. 74, ал. 6 ЗМВР. Това го лишава и от процесуалната гаранция по член 5, § 2 КЗПЧОС и от тази по член 5, § 4 КЗПЧОС, както и от защитата, гарантирана от чл. 30, ал. 1 КРБ и член 5, § 1, изр.1 КЗПЧОС.

Разпореденото задържане с оспорената заповед – предмет на производството пред Софийския районен съд, не покрива стандарта за законност и за непроизволност като основополагащи общи принципи при ограничаване на правото на свобода. В този смисъл е и съдебната практика на ЕСПЧ. Както трайно се приема – при липсата на конкретна фактическа обосновка на необходимостта от задържането то се явява несъвместимо с принципа за защита на лицата от произвол.

Наред с гореизложеното, съдът е поставен в невъзможност да провери спазването на пределите на дискреционна власт на административния орган при гореописаната вече липса на каквито и да са фактически основания за задържането на жалбоподателя. В тази връзка следва да се отбележи, че задържането за срок до 24 часа по чл. 72 от ЗМВР представлява принудителна административна мярка и като всяка принудителна административна мярка налага неблагоприятни последици за адресата с цел постигане на правно определен резултат. Мярката по чл. 72 от ЗМВР в зависимост от конкретния случай би могла да има превантивен или преустановителен характер. В случая приложената принудителна административна мярка освен фактически необоснована се явява и несъответна на целта на закона.

Нарушен е и един от основните принципи на административния процес, а именно принципа за съразмерност по чл. 6 от АПК. Съгласно разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от АПК административният акт и неговото изпълнение не могат да засягат права и законни интереси в по-голяма степен от най-необходимото за целта, за която актът се издава. В контекста на принципа по чл. 6, ал. 2 от АПК прилагането на принудителна административна мярка по чл. 72, ал. 1 от ЗМВР следва да е оправдано от гледна точка на съразмерността на налаганото ограничение с необходимостта за постигането на законовата цел. В конкретния случай, нито е обосновано, нито е доказано, че за постигането на законова цел е било необходимо задържането за срок от 24 часа. Задържането на К. Д. със Заповед рег. № 222зз-2488/18.12.2022 г. по смисъла на член 5 КЗПЧОС е крайна форма на ограничаване на свободата на придвижване, което е така сериозно по степен и интензитет, че по същността си съставлява лишаване от свобода по чл. 5 КЗПЧОС. Съгласно принципа за пропорционалност и минимална намеса в правната сфера на гражданите следва да бъде извършена преценка дали е било неотложно и крайно необходимо процесното задържане с оглед постигане на визираната в закона цел. В случаи като процесния се засяга едно от основните права и свободи на гражданите, неслучайно уредено в КЗПЧОС непосредствено след правото на живот и забраната на изтезания, робството и принудителния труд.

По изложените съображения, правилно и законосъобразно е решението на СРС, с което заповедта за задържане на К. Д. е отменена като незаконосъобразна като издадена при допуснати съществени процесуални нарушения, които са накърнили правото му на защита и са толкова съществени, че представляват самостоятелно основание за нейната отмяна.

По разноските в производството:

При този изход на делото и на основание чл. 143, ал. 3 от АПК на ответника по касация се следват направените по делото разноски за процесуално представителство пред настоящата инстанция в размер на 1000 лв. съгласно представен договор за правна защита и съдействие от 10.05.2023 г. Съгласно чл. 8, ал. 2, т. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения за дела по ЗМВР минималният хонорар за процесуално представителство, защита и съдействие е 750 лв. С оглед на това претендираният от ответника по касация размер от 1000 лв. не е прекомерен, поради което възражението на касатора е неоснователно и следва да бъде оставено без уважение. За предходната съдебна инстанция е налице произнасяне на СРС, което настоящият състав намира за правилно и което влиза в сила с настоящото решение.

Съгласно чл. 227а от АПК, касационният жалбоподател внася предварително държавна такса в размер на 70 лева за гражданите, едноличните търговци, държавните и общински органи и за други лица, осъществяващи публични функции, и организации, предоставящи обществени услуги. В случая дължимата държавна такса не е предварително внесена от СДВР, поради което касаторът следва да бъде осъден да я заплати в полза на Административен съд София-град.

Предвид изложеното и на основание чл. 221, ал. 2 АПК, Административен съд София-град, X-ти касационен състав

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 1119 от 07.03.2023 г. на Софийски районен съд, НО, 3 състав, постановено по нахд № 625/2023 г., обективизирано в протокол от съдебно заседание от 07.03.2023 г.

ОСЪЖДА Столичната дирекция на вътрешните работи да заплати на К. Ц. Д., с

ЕГН [ЕГН], разноси по делото в размер на 1000.00 (хиляда) лева.

ОСЪЖДА Столичната дирекция на вътрешните работи да заплати на Административен съд София-град, съгласно чл. 227а от АПК, държавна такса за разглеждане на касационната жалба в размер на 70.00 (седемдесет) лева.

Решението е окончателно.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.